

cu Ion Romănu

Prezență activă în planul vieții noastre muzicale, Ion Romănu, director al Filarmonicii „Banatul”, și-a legat numele de Corul Combinatului Siderurgic din Reșița la pupitrul căruia a obținut importante premii la concursurile republicane, fiind un timp directorul Școlii medii de muzică din Reșița, iar între 1955—1970 dirijor al Corului Filarmonicii „Banatul” din Timișoara. În repetate rânduri, a dirijat, ca invitat, Corul Radioteleviziunii, Corala Filarmonicii „George Enescu” și Corul Filarmonicii „Moldova” din Iași, ansambluri cu care a realizat și câteva imprimări discografice. Un rod al preocupărilor didactice, desfășurate ca profesor de dirijat și ansamblu coral în cadrul Universității timișorene, este tratatul *Dirijorul de cor și cîntul coral* — în două volume. Ion Romănu este membru al Centrului internațional de studii muzicale din Roma.

Aflat, de mult timp, în fruntea personalităților care orientează întreaga activitate a formațiilor corale de amatori din țara noastră, v-aș ruga să fixați câteva repere ale acestei probleme, căreia îi acordați o importanță maximă.

Mișcarea corală de amatori, prin amploarea și obiectivele ei, reprezintă pentru mine, și cred că pentru toată lumea, problema nr. 1 a vieții noastre muzicale. Hotărît lucru, corul este cel mai eficace mijloc de educație muzicală a maselor largi, întâi pentru că poate însuma mai mulți inși, al doilea pentru că relațiile sociale și familiale ale coriștilor atrag prezența, fie ea numai pasivă pentru moment, a altor persoane și, în al treilea și ultimul rând, pentru că muzica vocală este cea mai accesibilă auditoriului. Trebuie, de asemenea, să ne însușim accepțiunea că o formație corală amatoare reprezintă nu numai un colectiv muzical ci și o entitate socială, cu relații bine determinate între membrii săi. Că, pe măsură ce activitatea artistică se prelungește în timp, se nasc tradiții, se statornicesc relații pe bază de activi-

tate neîntreruptă între membri, se alcătuiesc statute etc. Așa trebuie văzute vechile noastre reuniuni sau societăți corale ale lui Kiriac, Musicescu, Vidu, Di-ma, Drăgoi și alții... care au desfășurat o muncă artistică prodigioasă și constantă. Firește, astăzi avem alte condiții și un alt climat. Politica culturală a statului nostru socialist a asigurat propășirea muzicii instrumentale, incomparabil extinsă față de ce a fost. Corul rămîne însă principalul mijloc de educație muzicală, deoarece reprezintă o practică *activă* a muzicii bune precum și calea cea mai naturală de pregătire pentru sala de concerte simfonice. De aceea, nu e de mirare preocuparea conducerii de Partid și de stat față de uriașa oaste a cîntăreților amatori. Niciodată nu au existat atîtea formații corale, ajutate și stimulate în creșterea lor.

Personal, sînt strîns legat de mișcarea corală a amatorilor, în sînul căreia am lucrat timp de aproape 15 ani ca dirijor al Reșiței. Această aderență mă face să desprind unele aspecte nesatisfăcătoare în corala amatoare, tot mai vizibil de cîțiva ani încoace, pe care le-aș grupa după cum urmează: a) Activitatea sporadică a numeroase formații corale care, fiind pe un timp anumite în atenția organelor culturale, duc o muncă cu caracter de campanie pînă la vre-un concurs și apoi își încetează activitatea. O confruntare a realității, privind numărul corurilor active, cu statisticile centrelor de îndrumare metodică ar da la iveală nepotriviri surprinzătoare; b) Frecvența slabă la repetiții. Marile ansambluri corale din întrecerile anilor 1949—1959 — se imputănează. Tot mai rar se văd formații cu 100 de membri activi; c) Numărul tinerilor încadrați (cu referire la vocile bărbătești) descrește îngrijorător; d) Calitatea interpretării, dacă sîntem optimiști, este staționară: dar eu consider că este în regres. Fac abstracție, evident, de cîteva corale dintre care unele ne-au reprezentat cu cinste și peste hotare, ca de pildă cele din Ploiești, Pitești, Lugoj, Brăila și alte cîteva. Acestea sînt capabile să susțină concerte întregi, dar cîte sînt ca ele? După mine, explicația trebuie căutată în așezarea muzicii și ansamblului coral în învățămîntul general și mediu.

Astfel sînd lucrurile, ne-ar interesa, în continuare, părerile dvs. legate de condițiile unei bune școli care se ocupă cu formarea dirijorilor.

Neîndoielnic, dirijatul coral, în Conservatoare, este încredințat unor cadre didactice cu experiență îndelungată și cu rezultate artistice apreciable. Sub îndrumarea acestora s-au format multe elemente capabile, care activează cu rodnicie în țară. Ceea ce i se poate reproșa școlii noastre dirijorale este lipsa de sistematizare a materiei. Evident, privit din acest punct de vedere, dirijatul este o disciplină relativ tină, care s-a constituit în alte părți de-abia de vreo 4—5 decenii încoace. Mă refer la așezarea metodică a disciplinei pe marile ei capitole: tehnica manuală, voce corală, dicțiunea, dinamica, tempoul, stilistica etc... Toate acestea solicită un studiu aprofundat, pe probleme, luate una cîte una și puse apoi în practică în primii doi ani de învățămînt. Perioada mi se pare lungă, dacă ne gîndim la crearea reflexelor dirijorale, la aplicațiile legate de dicțiune, emisiune, intonație etc... Metoda practică de noi în Con-

servatoare, care constă în asimilarea și rezolvarea problemelor pe măsura ivirii lor pe parcursul piesei (dintr-un repertoriu X de lucrări), eliminând sau ignorând principiile de bază ale disciplinei expuse organizat într-un *curs academic*, mi se pare rămasă în urmă. Și dacă mai adăugăm că la noi nicăieri nu se predau cunoștințe despre *vocea copilului* pînă la mutație, despre caracteristicile corului de copii și ale literaturii aferente acestui cor — probleme cardinale pentru viitorul profesor de muzică și dirijor în același timp — atunci lacuna pare pe deplin conturată. Ori, educația corală a copiilor este baza întregii noastre mișcări corale. Gavriil Musicescu și Ion Vidu, ca să nu amintesc de alții, sînt strălucite exemple, care și-au construit marile lor ansambluri corale cu voci de copii și de bărbați. La fel, asociațiile corale din străinătate, multisekulare, care cultivă doct glasurile cristaline ale celor mici. Nu trebuie să se înțeleagă că pledez împotriva vocilor feminine, ci dimpotrivă. (Grija pentru cultivarea vocii colective nu trebuie lăsată în seama profesorului de canto, care vizează alt obiectiv: solistica).

În continuare, procesul de învățămînt din ultimii doi ani de Conservator ar trebui să se axeze pe practica corală și pe aprofundarea problematicii din primii doi ani. Practic să se facă în Conservator precum și, mai ales, în afara lui, la corurile de amatori din localitate. Totul s-ar putea încheia la examenul de stat cu o jumătate de program de concert, sau măcar cu cîteva piese dirijate în public de către absolvent. Procesul de formare al unui dirijor este, fără îndoială, îndelung. El nu se termină la absolvirea Conservatorului și nici curînd după aceea. Important este ca premisele puse de către Conservator să fie valabile și să fie urmate de o muncă profesională neîntreruptă.

Bogata experiență dirijorală a dvs. și, mai ales, pasiunea pentru creația românească mă determină să vă solicit părerea în privința contribuției aduse — în planul valorilor certe — de către muzica corală a zilelor noastre.

Creația corală contemporană, cu referire specială la cea românească, a îmbogățit în mod cert literatura genului prin cantitate și mesaj. Astăzi, avem la îndemînă un imens repertoriu de o valoare inestimabilă, începînd cu cîntecul de masă și pînă la marile lucrări vocal-simfonice. Universul sonor al tehnicii componistice contemporane, coloritul atît de diversificat, dar mai ales conținutul ideatic al lucrărilor ce reflectă nemijlocit măreția de epocă a vremii noastre sînt, după mine, trăsături caracteristice ale școlii românești de astăzi. O lucrare contemporană pune probleme noi și de multe ori dificile, care încearcă puterile ansamblului (noutăți în armonie, metro-ritmică, intervalică etc...) și a căror rezolvare duce la sporirea tehnicității și forței de expresie (dificultățile sporesc dacă, uitînd de ambitusul vocilor rămase de veacuri ace-

leași, compozitorul scrie uneori în registrul supra-acut!). Cine a cîntat de pildă corurile lui Paul Constantinescu, inclusiv madrigalele, sau ale lui Alexandru Pașcanu, a avut senzația înfăptuirii unui lucru nou într-o sonoritate inedită.

O latură importantă a activității dvs, o constituie preocupările legate de conducerea Filarmonicii „Banatul“. Ce apreciați ca realizări certe dintre activitățile desfășurate în stagiunea care s-a încheiat?

Sînt destule. Grija noastră de căpetenie s-a îndreptat spre interpretarea a peste 30 de lucrări simfonice și vocal-simfonice românești, multe din ele în primă audiere. Iată cîteva titluri: Gh. Dumitrescu — Oratoriul *Din lumea cu dor în lumea fără dor*, Dan Buciu — *Cantata „Genesis“*, Tiberiu Olah — *Simfonia pentru coarde*, Ionel Perlea — *Variațiuni pe o temă proprie etc...* Aceste creații, cărora am căutat să le asigurăm calitatea interpretării — prin care să le impunem atenției publicului meloman, reprezintă prezența activă a Filarmonicii la cea de a 30-a aniversare. Ne-a preocupat și ne preocupă în continuare opera de creștere și formare a publicului de concert — care solicită o constanță de lungă durată în acțiuni de îndemînare la întocmirea programelor muzicale gradate. Am susținut un nou ciclu de concerte dedicate pionierilor din clasele a V-a din Timișoara, care s-a încheiat în vara acestui an cu un concurs — ghicitoare. În paralel s-au desfășurat microstagiunea studentească, ca și deplasările noastre permanente în localitățile Jimbolia și Ciacova. Apoi, am acordat o mare atenție tinerilor interpreți cu posibilități solistice, instrumentiști intrați nu de mult în orchestră, cărora le-am asigurat prilejuri de afirmare. Recent, unul din ei, violoncelista Alexandra Guțu, a cîștigat lauri la Concursul ce poartă numele marelui dispărut, Pablo Casals, de la Budapesta. Pe viitor ne gîndim la o săptămînă a tinerilor interpreți, care să se desfășoare în sala mare de concert. Sărbătorim printr-un șir de manifestări muzicale, pe Sabin V. Drăgoi, de la a cărui naștere s-au împlinit 80 de ani. Nu știu dacă celelalte instituții muzicale vor marca aniversarea (eu m-aș bucura nespuse de mult!) dar Timișoara, în care marele muzician a trăit și activat cea mai îndelungată și laborioasă perioadă a vieții sale, are datoria să o facă.

V-aș ruga să completați discuția noastră cu cîteva idei legate de proiectele personale..

De cîteva ani încoace, din motive de sănătate, sînt silit, din păcate, să-mi retrag activitatea dirijorală. Aș fi mulțumit să pot duce pînă la capăt cu Electrecord realizarea celui de al doilea disc de muzică corală cu lucrări de Nicolae Ursu, Filaret Barbu, Sava Ilin, Ion Crișan și alții... În prezent lucrez, din încredințarea Comitetului județean pentru Cultură și Educație Socialistă — Timiș, la alcătuirea unei antologii corale bănățene, adnotată și comentată, dedicată dirijorilor. În proiect: *Probleme de stilistică în muzica corală*.

Anton DOGARU